

ChristenUnie

Algemene beschouwingen

Programmabegroting 2020-2023

Gemeenteraad Dalfsen

WESTENWIND

Vorig jaar hebben wij in onze Algemene Beschouwingen aangegeven dat we, nog maar net onderweg in deze raadsperiode, al te maken kregen met een fikse tegenwind. Bij de Perspectiefnota konden we niet meer om deze storm van financieel zwaar weer heen en hebben we geconstateerd dat er een forse opgave lag (en nog ligt) om tot een structureel sluitende begroting te komen voor de komende jaren.

Die begroting ligt nu voor ons en we bedanken iedereen die hieraan heeft meegewerkt. We zien een sluitende begroting vanaf 2022 maar we zien ook dat er, in onze ogen, kunstgrepen zijn uitgevoerd om de meerjarenbegroting sluitend te krijgen.

We zijn nu een jaar verder en het is alleen maar meer gaan stormen. Een storm met een wind uit het westen die niet te negeren valt. Een turbulente storm met veel onzekerheden vooral veroorzaakt door maatregelen vanuit Den Haag. Denk hierbij aan de sterk schommelende rijksbijdragen aan de Gemeenten, de decentralisaties in het Sociale Domein, de daaropvolgende transitie en nu de transformatie.

Onze ambtenaren hebben hier hard en ook met hart en ziel aan gewerkt maar nog steeds hebben we financieel nauwelijks grip op de uitgaven. Het tekort lijkt alleen maar groter te worden. Vooral nu we recent (via een memo) nog een nadeel van 250.000 euro te verwerken krijgen op jeugdzorg.

De stijging van het aantal cliënten lijkt logisch en is misschien wel een onderschatte consequentie van het overbrengen van het Sociaal Domein naar de gemeenten.

De meeste gemeenten hebben dit probleem en gelukkig hebben wij in Dalfsen (nog) een goede financiële positie maar als we goede zorg willen blijven bieden dan zullen we een impopulaire maatregel als het verhogen van de OZB moeten toepassen.

Bij gelijkblijvende omstandigheden is de kans groot dat het programma Grip op Jeugd zijn vruchten zal afwerpen. Zolang de stijging van te behandelen jeugd blijft toenemen, vinden wij het nogal een risico om het voordeel van 100.000 euro oplopend tot 400.000 euro in te boeken. Verwacht het college nu echt dat het aantal cliënten de komende jaren zal stabiliseren? (1)

Ook de extra middelen jeugdzorg 2022-2023 die zijn geraamd, vormen een risico. Deze middelen zijn met Provinciale toestemming als structureel aangemerkt, maar hier is nog geen bevestiging van het Rijk opgekomen. Wellicht moeten we inzake Jeugd toch anders gaan werken, moet het een negen zijn of mag het een zeven en een half of acht zijn? (2)

In het gepresenteerde saldo zijn de afschrijvingslasten voor de grote projecten geschrapt. Er zal per project een kredietvoorstel worden gedaan om de afschrijvingslasten te kunnen dekken. Wijziging van de afschrijvingstermijnen levert in de toekomst mogelijk lagere afschrijvingslasten op maar deze zullen stijgen zodra de raad nieuwe kredieten beschikbaar gaat stellen voor nieuwe projecten. Denk hierbij aan het Centrumplan Dalfsen, de Kanaalzone in Lemelerveld en het vraagstuk rond de basisscholen in Nieuwleusen (welke uit het plan van de Spil is gehaald) en op wat langere termijn het vervangen van de kunstgrasvelden bij vier verenigingen.

We zijn het met het college eens dat de groene, veilige en duurzame omgeving op niveau gehouden moet worden. Als we onder het eerder gekozen B/C niveau komen door minder onderhoud te plegen, zal het over een aantal jaren niet meer te herstellen zijn zonder forse extra kosten.

De gerechtelijke uitspraak over de uitstoot van stikstof baart ons zorgen en vraagt om een nieuwe, andere aanpak waarbij ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk blijven. De PFAS stagneert de lokale economie en daarmee dient een nieuw vraagstuk zich aan. We vragen het college om hier in haar netwerken op Provinciaal niveau aandacht voor te vragen. (3)

De participatiewet vormt ook een groot risico. We zijn blij, dat steeds meer mensen naar betaald werk worden begeleid, maar de onzekerheden zijn groot als de aantallen zo fluctueren als gevolg van uitstroom, economische omstandigheden en instroom van statushouders. Wat is de netto-opbrengst de afgelopen jaren van de groep mensen die niet langer van een uitkering afhankelijk is, maar hun geld zelf verdient? Staat dit in verhouding tot de uitgaven? (4)

Met ingang van 2021 krijgen gemeenten de gelden voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang rechtstreeks uitgekeerd. U geeft aan dit in eigen beheer te willen gaan uitvoeren om zo beter grip te krijgen op de uitstroom en kosten. Maar is de doelgroep voor beschermd wonen zo groot dat we ook daadwerkelijk goede zorg kunnen opzetten? Of is het wellicht beter om dit onder te brengen in een Gemeenschappelijke Regeling? (5)

We lezen dat de toename van het aantal meldingen maakt dat de wachtlijsten bij Veilig Thuis toenemen. Een verschuiving van de taken naar de gemeenten zou een oplossing kunnen zijn. Dit zou een toename van de taken van de Sociale Kernteams betekenen. Hierbij moeten we ons als gemeente blijven afvragen wat wenselijk en haalbaar is? De expertise ligt tenslotte bij Veilig Thuis. Wat gaat er gebeuren om de wachtlijsten op te lossen? (6)

De stijging van het vastrechtstarief voor afval met 40 à 45 per huishouden is erg fors in een keer. Is het mogelijk dat hier nog wat meer spreiding plaatsvindt? (7)

Op het gebied van duurzaamheid houden we verder de focus op daadwerkelijke realisatie van vooruitstrevende projecten. We willen aan de slag in een vorm waarbij inwoners kunnen meeprofiteren.

We zien uit naar de woonvisie die deze maand nog in de raad komt. Onze aandacht blijft uitgaan naar kleine woningen en appartementen en daarop aansluitend de verordening Starterslening die het voorjaar van 2020 aan de orde komt.

Ombuigingen

In het voorstel wordt voor 2020 en 2021 een beroep gedaan op de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (ARVB) en zullen er voor de komende jaren verschillende ombuigingen moeten worden gedaan. Wij danken u voor de duidelijke overzichten waarin de voorstellen tot ombuigen en niet ombuigen worden gedaan. Dit maakt het voorstel zeer inzichtelijk, onze complimenten daarvoor.

Met deze bezuinigingen passen we ons bestaand beleid aan en stellen we onze ambities bij.

We kunnen ons echter niet vinden in het sluiten van de consultatiebureaus in Nieuwleusen en Lemelerveld. (75.000 euro) Voor jonge ouders is het belangrijk om in de eigen kern naar een consultatiebureau te kunnen gaan. Omdat de (structurele) bijdrage van de GGD met 40.000 euro naar beneden wordt bijgesteld, stellen wij voor om die hiervoor in te zetten. (8)

We vragen het college te onderzoeken of het mogelijk is om (naast het servicepunt) ook het consultatiebureau naar de Mozaïek te halen en hierover met GGD en Mozaïek in gesprek te gaan. We stellen voor om tot de uitkomst van dit onderzoek het servicepunt te laten bestaan en daarna opnieuw te bekijken. (9)

In september hebben we het Preventief Gezondheidsbeleid behandeld in de raad en we vinden het nu te kort door de bocht om het uitvoeringsprogramma Kerngezond Dalfsen helemaal te laten vervallen. We hebben gesproken met Saam Welzijn en er zijn mogelijkheden om het programma met minder preventieve activiteiten te continueren. Wij stellen voor om hier (twee keer) 20.000 euro (incidenteel) op te bezuinigen. (10)

We blijven bij onze mening dat alle diensten en activiteiten kostendekkend moeten zijn. Volgens de financiële scan kan hier nog behoorlijk winst behaald worden. Wij zien het onderzoek naar de kostendekkendheid van de tarieven in 2020 dan ook graag tegemoet.

De septembercirculaire valt gunstig uit en wij kunnen ons erin vinden dit voordeel in te zetten voor een stelpost ambities raad/investeringen.

Gemeentebelangen is altijd al van mening geweest dat de gemeentelijke reserve op een acceptabel niveau moet blijven. Zo kunnen we in de toekomst tegenvallers opvangen en zijn we ook nog bestand tegen een volgende tegenvaller.

Zoals het nu lijkt, zal deze reserve alleen gevuld worden vanuit de grondexploitatie. Wat de gevolgen zijn van de stikstofuitspraak en de PFAS op deze grondexploitatie moeten we nog afwachten. Voor ons is dat nog een onzekere factor. Ziet het college dit ook? (11)

Dan terugkomend op de ARVB kunnen we concluderen dat er bij de komende jaarrekeningen tot en met 2021 een forse aanslag zal worden gepleegd van ruim 2,8 miljoen euro op basis van de huidige cijfers. Let op, dit is inclusief de door het college voorgestelde OZB-verhoging. We houden dan ongeveer 5 miljoen euro over op een inkomstenkant van ongeveer 60 miljoen euro. Dat is nog geen 10%.

Als we dit vergelijken met een inwoner die een modaal inkomen heeft van 36.000 euro en een spaarrekening van 3600 euro, dan lijkt dit in eerste instantie een veilige buffer. Maar op moment van tegenvallers, zoals het vervangen van de auto of een cv-ketel dan is het spaarpotje leeg. Met andere woorden: een reserve hebben we ons inziens echt nodig. Dat heeft ook te maken met het nemen van risico's. We zijn daartoe best bereid maar realiseren ons terdege dat bij een negatief effect het goed is dat er reserves zijn die kunnen worden aangesproken.

Voorzitter, we kunnen de richting van de wind niet veranderen, wel de stand van de zeilen. We denken daarbij dat communicatie het allerbelangrijkste is. Misschien moeten we onze inwoners duidelijk maken wat het de gemeente kost om de wet op jeugdzorg, de WMO en de participatiewet uit te voeren en wat de ontwikkeling qua aantallen betekent. In gesprekken die wij gevoerd hebben met inwoners is ons gebleken dat men hier niet van op de hoogte is. We troffen een en al ongeloof, moet de gemeente dat betalen? Na die gesprekken was er meer gevoel bij een eventuele OZB-verhoging. Misschien is het goed om als voorbeeld mee te geven dat een OZB stijging van 6%, 18 euro per jaar betekent. Wellicht is er dan meer begrip bij onze inwoners. (12)

We zijn ervan overtuigd dat we een OZB-verhoging moeten doorvoeren om onze gemeente financieel gezond te houden. We zitten daarbij grotendeels op de lijn van het college maar of we helemaal mee zullen gaan in het voorstel van het college is mede afhankelijk van deze beraadslagingen

In het voorjaar van 2020 vieren we de bevrijding van Dalfsen 75 geleden en zullen er diverse activiteiten plaatsvinden die ons herinneren aan een periode van niet vrij zijn. Sinds het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog leven we in een vrij land. In onze mooie gemeente kunnen we eigen keuzes maken. De democratie valt of staat bij de manier waarop wij handelen.

De geschiedenis leert ons dat samenwerken en overleg geen garanties geeft, maar in Dalfsen is dat tot op heden heel goed gegaan. We luisteren naar elkaar, oordelen kritisch en sluiten compromissen. We wensen ons zelf als raad dan ook toe dat we met elkaar tot goede besluiten komen waarin we altijd het belang van onze gemeente vooropstellen, zodat ook de generaties na ons hier fijn kunnen wonen, werken en recreëren.

De fractie van Gemeentebelangen,

Jos Ramaker, Hans Ellenbroek, Herman Kleine Koerkamp, Gerard Jutten, Ingrid Kappert, Wim Pessink, Wim van Lenthe, Jolande Upper en Inge Haarman

“Juiste koers varen”

Voorzitter,

Allereerst dank voor iedereen die meegewerkt heeft aan de totstandkoming van deze Begroting. Er zijn veel technische vragen gesteld en beantwoord, dank daarvoor!

“Dalfsen zit in onrustig vaarwater” dat was onze titel bij de algemene beschouwingen van de perspectiefnota. Dit onrustig vaarwater wordt vooral ervaren op financieel gebied in relatie tot de wensen die we als raad hebben voor de gemeente Dalfsen.

Als je de burger vraagt naar hun beleving, zijn ze over het algemeen zeer tevreden, er zijn maar een paar wensen. Dat hebben wij ervaren tijdens het “Rondje van Dalfsen” en horen we ook van onze achterban. Er worden in elke kern woningen gebouwd, er zijn veel voorzieningen, elke kern heeft een eigen Kulturhus en we hebben mooie sportaccommodaties. Er is aandacht voor werkgelegenheid en armoede en de ervaringscijfers over de jeugdzorg en de WMO waren in 2018 nog weer beter dan in 2017. Wij trekken hieruit de conclusie dat we de juiste koers varen.

Echter de financiële cijfers vragen helaas écht om een andere koers. Die andere koers vraagt om drastische keuzes. We moeten bezuinigen. Er is ambtelijk veel voorwerk gedaan en er ligt nu een voorstel van het college. Het is nu aan de raad om deze keuzes af te wegen en die keuzes te maken die passen bij ons gedachtengoed. Wij kiezen voor zaken die we écht belangrijk vinden. We willen investeren voor de langere termijn, voor onze kinderen! Zoals u van het CDA gewend bent!

Opnieuw moeten we keuzes maken! Welke koers wil het CDA varen?

Wij vinden het belangrijk de beloftes die we gedaan hebben waar te maken.

Gezien de tekorten, hebben we alles opnieuw bekeken en afwegingen gemaakt. Wat willen we écht? Wat kan een tandje minder? We willen een sterke samenleving, een eerlijke economie en een samenleving waarin iedereen mee kan doen. We hebben de voorgestelde ombuigingen en de voorgestelde niet-ombuigingen in relatie tot het voorstel voor de extra inkomsten kritisch besproken en gewogen.

We hebben een buffer in onze reserves. Eenmalig negatief begroten vinden wij nog geen groot probleem, zolang het maar incidenteel is en we uitkomen op de vereiste sluitende begroting. Waarbij er ook voor de toekomst nog voldoende reserves overblijven om eenmalige investeringen mogelijk te maken, die leiden tot een hoger ambitieniveau.

De opgave die we als gemeente hebben, willen wij in principe niet bij onze inwoners neerleggen. Maar we begrijpen ook dat we hier - ondanks de bezuinigingen - niet geheel aan ontkomen.... Als er dan toch een verhoging van lasten moet worden doorgevoerd, vinden wij dat die in verhouding moet zijn met de verhoging van de afvalkosten. [1]

De CDA-fractie gaat voor een gemeente die dicht bij de mensen staat. Wij investeren liever in de mens dan in steen en openbaar groen. Op basis van dit uitgangspunt hebben we de ombuigingen beoordeeld.

- Vervallen consultatiebureaus Nieuwleusen en Lemelerveld. Wij vinden het belangrijk dat gezinnen in beeld blijven, dat kinderen bij wie problemen spelen in een vroeg stadium gesignaleerd worden. Korte lijnen en aanwezigheid in de kern draagt hieraan bij. Wij zijn dan ook tegen het sluiten van deze vestigingen [2]. Wel willen we het college de opdracht geven de mogelijkheid te onderzoeken om de vestiging in Lemelerveld te verhuizen naar het Kulturhus in Lemelerveld. Dit leidt tot meerdere win-win situaties. Inzet van het Kulturhus waarvoor het bedoeld is "ontmoeten van mensen" en dicht bij het maatschappelijk werk, wat de samenwerking bevordert. [1]
- Balie burgerzaken Lemelerveld. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente bereikbaar is voor iedereen. Dat er een plek is waar mensen met vragen terecht kunnen. Het ingevoerde Infopunt kan hier een prima rol in vervullen. Wij kunnen ons vinden in het sluiten van de balie voor burgerzaken, op voorwaarde dat het Infopunt voldoende is ingericht [2] en de niet kostendekkende tarieven voor het bezorgen van reisdocumenten wordt gehandhaafd.
- Wij vinden de levensvatbaarheid van de Kulturhusen zeer belangrijk, het Kulturhus is wat ons betreft de plek in een kern waar mensen op een laagdrempelige manier samen komen. Vandaar ons verzoek voor van het verhuizen van het consultatiebureau in Lemelerveld ter compensatie voor de wegvallende huurinkomsten van de balie.
- Het laten vervallen van het uitvoeringsprogramma Kerngezond Dalfsen. We hebben tijdens de evaluatie geconcludeerd dat dit programma zeker toegevoegde waarde biedt. Naast dit programma heeft SAAM meer programma's, wij stellen voor om hier een lager bedrag voor beschikbaar te stellen. [3] Met daarbij de opdracht aan SAAM om zelf kritisch te kijken binnen de programma's wat minder kan. We moeten immers allemaal bezuinigen. We geven daarbij mee kritisch te kijken naar de inzet en deelname van activiteiten.

- Het tweejaarlijks meten van de onderhoudskwaliteit (CROW). Wat is het risico buiten het niet meer kunnen verantwoorden aan de raad als we de meting 1x per 2 jaar doen in plaats van 2x per jaar? [3] [4]
- De begraafplaatsen liggen er keurig bij, dit vinden wij belangrijk. Toch zouden wij graag een berekening ontvangen: Wat is het financieel voordeel als we het onderhoud van de begraafplaatsen aanpassen van A-niveau naar B-niveau? [4] Dit ter vergelijking met onze woonomgeving welke op B-niveau wordt onderhouden. Dit is immers de omgeving waar we dagelijks verblijven.
- Duurzaam terreinbeheer. Wij vinden het belangrijk dat duurzaamheidsprincipes worden vastgehouden, maar zien geen noodzaak in de certificering die hiervoor bestaat. Het loslaten van een keurmerk mag geen reden zijn tot verminderen van de focus. [5]
- De CDA-fractie is zeker voor het stimuleren van de biodiversiteit van het landschap. Meer insecten zorgt voor meer vogels en dit draagt bij aan onder andere de bestrijding van de eikenprocessierups. Kan de het college ons meenemen in dit plan en de planning hoe we dit gaan stimuleren? [5]
- Het college geeft aan de maatschappelijke voorzieningen nader te bezien. Met betrekking tot de zwembaden, is de CDA-fractie van mening dat we deze voorzieningen graag willen behouden. We vragen het college onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een beter verdienmodel. [6] Wij denken dat de exploitatie aanzienlijk beter kan door "commerciëler" te denken en te handelen.
- Met betrekking tot het nieuwe beleid voor inzet van de cultuurcoach en het verstrekken van subsidies op gebied van cultuur willen we het college vragen hier sober maar wel doelmatig mee om te gaan? [7]
- Er is een financieel voordeel bij de gemeenschappelijk regeling van de GGD. De CDA-fractie vraagt het college ook toe te zien naar synergievoordelen bij de overige gemeenschappelijke regelen. Dat is toch immers één van de redenen van het aangaan van deze regelingen? [8]

Naast deze ombuigingen is het taak om grip te krijgen op de kosten van de jeugdzorg en de WMO. Als we naar de cijfers kijken ten opzichte van andere gemeenten, dan doen we het op een financieel vergelijkbaar niveau. Er zijn actieplannen opgesteld om meer grip op de kosten te krijgen. Dit is zeker nodig, want als CDA-fractie zijn we van mening dat het geen open-einde financiering kan blijven. We begrijpen dat het lastig is om nu al inzichtelijk te krijgen of alle investeringen op preventie de vruchten afwerpt, die we voor ogen hebben. Toch vragen we hier aandacht voor: laten we hier kritisch op zijn. Wij zijn van mening dat we de verantwoordelijkheid moeten laten, waar deze thuishoort. Dat is wat de jeugd betreft in de eerste plaats bij de ouders. De vraag blijft: waarvoor zijn we als gemeente verantwoordelijk? En waarvoor willen we als gemeente verantwoordelijk zijn?

Het meenemen van de incidentele extra opbrengsten jeugd volgens landelijk beleid vinden wij lastig, want deze blijft zonder een keiharde toezegging onzeker. Echter gezien de ruimte, ook al is deze beperkt in 2023, durven wij dit risico te nemen. Ook als we kiezen voor een iets lagere ozb-verhoging.

In dit geheel hebben we nog geen rekening gehouden met de onderzoeken die nog gedaan worden en ook nog tot ombuigingen kunnen leiden. We gaan ervan uit dat hier ook nog incidentele - of structurele ruimte gaat ontstaan.

In de begroting is er al op voorgesorteerd dat we akkoord gaan met de aanpassingen van het voorplein. Er is zelfs alweer een nieuw persbericht uitgegaan. Dit terwijl dit onderwerp de komende maand nog opnieuw op de agenda staat. Voor zover wij zien is er niets veranderd aan het voorstel m.u.v. de afschrijvingstermijn op ons verzoek. De CDA-fractie vindt dit niet erg creatief en vindt het teleurstellend dat er weinig is gedaan met het verzoek van de raad.

Het toevoegen van het voordelige saldo van de septembercirculaire aan de stelpost ambities raad, geeft ons de ruimte voor onverwachte kosten én wensen uit de Kleurrijke kubus en het coalitieakkoord.

Voorzitter, ik kom tot een afronding. Zoals gezegd, als de CDA-fractie moet kiezen, dan investeren wij liever in de mens dan in materiaal. Maar wel met daarbij een nuance, dat we niet gaan pampere. Iedereen verdient een goed leven. We moeten de verantwoordelijkheid zoveel als mogelijk laten waar deze thuishoort.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ons allen, alleen dan kunnen we samen de juiste koers varen en komen we verder!

CDA-fractie Dalfsen

Janine Schiphorst, Roel Kouwen, Wim Massier, Bert Ruitenbergh en Betsy Ramerman

Voorzitter,

We danken het college en ambtenaren voor de begroting 2020. Er is veel werk verzet en aan de raad is hiermee een instrument gegeven om de financiële wandeling naar een volgend decennium te maken. De vraag is hierbij:

Via welke paden komen we tot een sluitende begroting met inhoudelijk een aantrekkelijk perspectief?

We hebben de voorstellen van het college getoetst op belangrijke kaders die de ChristenUnie bij voortduring hanteert. Dat zijn kort samengevat: recht en gerechtigheid, beschermen van wat zwak en kwetsbaar is en goed rentmeesterschap. In de beschouwingen bij de perspectiefnota hebben we deze elementen inhoudelijk al toegelicht.

Vandaag concentreren we ons op de punten, waarvan we vinden dat het anders kan en moet. Het college heeft ons ruimhartig uitgenodigd om alternatieve routes aan te geven. Hiervan maken we graag gebruik.

Ombuigingen

Met betrekking tot de overige voorgestelde ombuigingen vooraf enkele opmerkingen:

- Ombuigingen zijn noodzakelijk voor een gezond huishoudboekje.
- Ombuigingen zijn vrijwel nooit plezierig.
- Ombuigingen kunnen soms ook gezond zijn en noodzakelijk vanuit onze verantwoordelijkheid over publieke gelden.

Maar in de serie ombuigingen vinden we dat preventief beleid te sterk wordt geraakt. Hiermee raak je vaak juist de kwetsbare groepen in de samenleving.

Allereerst het sluiten van twee consultatiebureaus. Gegeven de recente raadsbreed gedragen motie vinden we dit een onbegrijpelijk voorstel. De ChristenUnie vindt dat preventie juist voor onze jongste inwoners erg belangrijk. Als variant op het coalitieprogramma geldt: “Dichtbij – Consultatiebureau – Dichtbij”. We denken dat dit zelfs een onderdeel kan zijn bij het bereiken van de opgenomen taakstelling voor de jeugdzorg. <1>

Dan het beëindigen van de ziektekostenverzekering Zilveren Kruis. De consequenties voor de belanghebbenden lijken hierbij niet of nauwelijks in beeld te zijn. Deze maatregel betekent

een aanzienlijke teruggang in ondersteuning op deze noodzakelijke kosten. De kans is aanwezig dat dit via de bijzondere bijstand vervolgens toch weer bij de gemeente terecht komt. Evenals de participatieraad vindt de ChristenUniefractie dat dit geheel of gedeeltelijk gecompenseerd moet worden. <2>

Het afschaffen van het gemeentelijk serviceloket in Lemelerveld gaat ons ook te kort door de bocht. Het is een relatief klein bedrag en er ligt geen afgewogen oordeel met betrekking tot het voorzieningenniveau over de kernen aan ten grondslag. De kern Lemelerveld op deze wijze twee voorzieningen ontnemen is onze fractie te kort door de bocht. <3>

We verwachten dat hiervoor dus ongeveer een ton aan structurele dekking nodig is. De financiering hiervan kan al in belangrijke mate met de “nagekomen” post GGD (€40.000). Tevens zijn er nog voldoende mogelijkheden te vinden in de 58 ombuigingsvoorstellen die *niet* zijn doorgevoerd. Hierin is wat ons betreft zijn deze te veel zwart-wit beoordeeld. Vaak is een gedeeltelijke doorvoering mogelijk. En natuurlijk is een sober voorplein een logische bijdrage. <4>

We hebben nog wel twijfels of de taakstelling in het sociale domein realistisch zijn. Tegelijk is het goed om met name op administratieve kant vorderingen te maken om juist daar de kosten te drukken. We vernemen graag de komende jaren in de bestuursrapportages wat de vorderingen zijn. Voor dit dossier zitten we graag dicht op de bal. <5>

Zoals we bij de 2^e BR hebben opgemerkt vinden we de halvering van de bijdrage voor duurzame dorpen geen goed signaal. Er ligt een grote transitieopgave waarvoor we initiatief, enthousiasme en draagvlak vanuit de samenleving nodig hebben. De ChristenUnie doet in dit kader twee voorstellen:

- Begin 2020 zien we graag dat het college een informerende sessie voor de raad organiseert met de duurzame dorpen over hun plannen voor de komende jaren.
- De ombuiging hoeft duurzame dorpen niet af te remmen op het gebied van de energietransitie. Goede plannen / projecten verdienen onze steun. De algemene reserve vrij besteedbaar kan ons hierbij helpen.

<6>

Verhoging inkomsten

Zoals het college aangeeft liggen er op het gebied van kostendekkendheid mogelijkheden. De financiële scan van de provincie geeft dit ook aan. Momenteel zijn deze extra inkomsten nog niet zo concreet (zo blijkt ook uit de beantwoording technische vragen). Het aangekondigde nadere onderzoek zien we graag tegemoet. Tijdig op te leveren, zodat we bij de volgende perspectiefnota hiermee rekening kunnen houden. <7>

Gemeentefonds

De septembercirculaire is een belangrijk document waarin een positieve financiële ontwikkeling is opgenomen voor onze gemeente. De uitkering uit het gemeentefonds is ook echt bedoeld voor de exploitatie. We gaan dan ook niet mee in de gedachte van het college om deze middelen in een stelpost op te nemen. In de primaire begroting werd de stelpost “ambities” zonder nadere onderbouwing ingezet voor de exploitatie. Het collegevoorstel past niet in de spelregel “geen plannen, geen middelen”. We vinden dat de stelpost niet voldoende onderbouwd is en we ervaren een risico dat geld te gemakkelijk wordt uitgegeven. Plannen kunnen wat ons gemaakt worden en de financiering van goede plannen kan vervolgens gezocht en gevonden worden. <8>

Lasten voor de inwoners en bedrijven

De ChristenUnie neemt in de begroting aanvullend de septembercirculaire en de kostenprognose sociaal domein mee. Netto wordt dan het meerjarenperspectief (vanaf 2021) een stuk gunstiger.

Dit is een belangrijk gegeven in relatie tot de voorstellen mbt de verhoging van de OZB. Het college streeft – zoals ze zelf verwoord - naar zo laag mogelijke lasten voor inwoners en bedrijven.

Tegelijk hebben we wel te maken met een structureel tekort op de afvalverwerking. Dit zal leiden tot een structurele verhoging van kosten op afval voor elk adres in onze gemeente. We zouden overigens graag hierover met de ROVA over in gesprek gaan. Welke maatregelen zijn mogelijk en welke nodig? Ons voorstel is om hier een werkbezoek van de raad voor te organiseren. <9>

We komen tot de conclusie dat de gepresenteerde voorstellen van het college om 3 keer 6 % (uiteindelijk over de jaren heen meer dan 19 %) te verhogen niet nodig en niet wenselijk zijn. We hebben diverse modellen doorgerekend en zien dat dit prima anders kan. We denken dat het zelfs mogelijk is om in de jaren 2021 en 2022 geen OZB verhogingen door te voeren.

- Dit geeft een gunstiger eindplaatje dan de huidige begroting (zonder septembercirculaire en doorrekening sociaal domein).
- Neemt de pijn in één keer, maar is per saldo de helft minder OZB pijn dan het collegevoorstel. De conjunctuur is nu (nog) positief.
- Egaliseert de pieken van zowel tekort als overschot.
- Geeft op termijn ook ruimte voor ambities. <10>

Voorzitter, we willen ons inzetten voor de bloei van onze gemeente. Voor jong en oud, voor arm en rijk. In het bijzonder kennen we onze verantwoordelijkheid voor de kwetsbare inwoners. We hebben dit inhoudelijk vertaald in onze bijdrage.

Tegelijk is er de verantwoordelijkheid voor een goed huishoudboekje. Hierbij moeten we rekening houden met zo'n 12 duizend andere huishoudboekjes.

We verwachten dat we de puzzel van een sluitende begroting gaan leggen. Maar er is meer dan één pad.

Een nieuw decennium kondigt zich aan. Samenlevingen ontwikkelen zich, maar of het geheel stabiel wordt valt te betwijfelen. Wat dat betreft is 75 jaar in vrijheid te leven een zegen.

We bidden u, raad en college en ook al onze inwoners bij voortduring Gods zegen toe voor welzijn en bloei van inwoners en gemeente.

De fractie van de ChristenUnie

Rietje Lassche, Michiel Veldman en Luco Nijkamp

Wij willen om te beginnen iedereen die hard heeft gewerkt aan deze begroting danken voor het harde werk. College, ambtenaren en overige betrokkenen. Het was wederom een hete zomer in Dalfsen.

Woord vooraf

Vorig jaar hebben wij vanaf deze plek de oproep gedaan tot een meer publieksvriendelijke presentatie. Wij hebben toen de voorbeelden van andere gemeenten de revue laten passeren. Deze gemeenten vatten alle informatie kort voor de behandeling samen in één duidelijk leesbare infographic. Dit zagen wij tot onze vreugde vervolgens terug bij de jaarrekening maar bij de begroting missen wij deze verbeelding weer. Dit zorgde voor veel vragen richting onze fractie vanuit onze gemeenschap. Want wat is nu eigenlijk het verhaal van deze begroting? Staat Dalfsen er echt zo slecht voor? En is het daarom dan ook echt nodig zulke scherpe keuzes te maken? Onduidelijkheid die storend is in het gesprek dat wij in eerste instantie met onze inwoners en vanavond hier met elkaar moeten voeren. Wij verzoeken u met klem dit komende jaren anders te doen. **V1**

Financiële situatie

We leven in een bijzondere tijd. Het geld klotst in Den Haag en in Zwolle (en dan heb ik het over de provincie) tegen de plinten omhoog. Tegelijkertijd worden wij, net als alle gemeenten in Nederland geconfronteerd met (hoog) oplopende tekorten. Tekorten waardoor nu zelfs in Dalfsen lokale voorzieningen onder druk komen te staan. Dit is wat ons betreft onbestaanbaar.

Lodewijk Asscher en Henk Nijboer hebben namens de PvdA actie geëist van het kabinet. Maar het blijft voorlopig oorverdovend stil. Wat hebben de fracties in Dalfsen gedaan richting hun fracties in Den Haag? Hoe kan het nu dat de nood die lokaal overal in Nederland gevoeld wordt niet doordringt tot het CDA, de VVD, D66 en de ChristenUnie? Vraag aan het college en aan genoemde fracties om te reageren **V2.**

Wij worden geconfronteerd met tekorten. Tekorten die niet onze schuld zijn. Het is niet dat de gemeente slecht of onzorgvuldig financieel beleid voert. Dalfsen wordt keer op keer beoordeeld als één van de meest financieel solide gemeenten in Nederland. Onze gemeente beschikt over een riant algemene reserve die elk jaar (wij verwachten ook dit jaar) weer flink aangroeit. Die reserve kunnen we dus aanspreken om op korte termijn de goede dingen voor Dalfsen te blijven doen.

Wij hebben de voorstellen van het college uitvoerig bestudeerd en komen tot de volgende conclusie; dit is een begroting waar wij het fundamenteel mee oneens zijn. Wij kunnen ons voor een deel best vinden in de ombuigingen zoals deze voorgesteld worden door het college. Er zijn er echter een aantal waar wij zeer grote moeite mee hebben. Ik ga hier zo dadelijk dieper op in.

Daarnaast hebben wij de afgelopen periode al duidelijk onze prioriteiten aangegeven. En ook andere keuzes gemaakt. Grote investeringen in stenen kunnen wat ons betreft wachten. Wij hadden dus ook bespaard op uitgaven zoals de drempels in Nieuwleusen en de verdere verfraaiing van het voorplein van de gemeente. Want ja, ook wij zien dat we keuzes moeten maken. Onze keuzes zijn alleen vaak een andere. Daarbij geldt voor ons vooral de stelregel; goedkoop is duurkoop. Wij willen blijven investeren waar dit kan. Om kosten op termijn te vermijden. Dit geldt voor het sociaal domein maar ook breder bijvoorbeeld bij praktische beheervragen.

Een praktisch voorbeeld: Investeer juist in nu biodiverse bermen. En laat de Enk in Lemelerveld honderden vogelhuisjes maken. Dat bespaart op termijn op plaag bestrijden (eikenprocessierups). Zomaar een maatregel vanuit een integrale blik. En daar willen wij er meer van zien.

Samenvattend; De fundamentele keuzes die gemaakt worden staan erg ver van ons af. Er wordt afgestevend op een groot overschot in 2023. Dit terwijl we allemaal weten dat er landelijk iets moet gaan gebeuren rondom gemeentefinanciën. Hiermee lopen wij uitdrukkelijk het risico om 2023 te besluiten met een gigantisch overschot terwijl ondertussen noodzakelijke voorzieningen en projecten geschrapt zijn. Hier passen wij voor. Dit is dan ook niet onze begroting. Het is verleidelijk om elk punt te gaan benoemen en te onderbouwen, of te voorzien van een alternatief. Maar daar is bij deze begroting echt geen beginnen aan. Bovendien heb ik maar acht minuten spreektijd. Daarom houden wij het verder bij een aantal hoofdpunten.

Sociaal Domein

De gewenste transitie in het sociaal domein krijgt pas echt vorm als we nog meer de kanteling maken van zorg naar welzijn. Wij willen daarom juist meer investeren in preventie. Hoe kijkt het college hier naar? **V3**

Dus niet bezuinigen op het uitvoeringsplan Kerngezond zoals uitgevoerd door SAAM. We hebben dit nota bene nog geen maand geleden met elkaar geëvalueerd en als belangrijk aangemerkt.

Wij willen juist investeren in welzijnswerk in onze gemeente. In dat kader hadden wij dus ook graag een verdere investering in het bibliotheek werk gezien. We zien dat de altijd door ons bepleite samenwerking tussen een gemeentelijke Welzijnsorganisatie, de bibliotheek en de Kulturhuizen nu echt resultaten begint te boeken. Investeer in hun belangrijke werk!

Dan de voorgestelde sluiting van de consultatiebureaus in Nieuwleusen en Lemelerveld. Wij vinden het echt vermoeiend dat dit elke keer weer op tafel komt. Vanaf 2014 heeft deze raad diverse keren moties/amendementen ingediend om beide bureaus open te houden. Na tijdelijke verlengingen volgt het definitieve besluit in juni 2018 om de bureaus open te houden. Wat is de argumentatie van het college om nu alweer met een ander voorstel te komen? **V4**

Toegankelijke gemeente

Deze gemeente beweegt zich steeds meer naar een gemeente die fysiek op afstand staat van haar inwoners. Mensen met vragen of problemen mogen zich melden in Dalfsen of kunnen terecht op het internet. Wij kijken fundamenteel anders tegen onze dienstverlening aan. Wij geloven in een gemeente die fysiek aanwezig is in alle kernen. Die met raad en daad klaar staat voor een ieder die dit nodig heeft.

En laten we niet vergeten dat er naar schatting in onze gemeente 3000 mensen zijn die moeite hebben met lezen en schrijven, laat staan met de digitale wereld.

Een toegankelijke gemeente betekent fysiek aanwezig in de kernen, via infopunten waar alle gemeentelijke domeinen vertegenwoordigd zijn. Zoek bijvoorbeeld naar verbinding met het info-punt in Lemelerveld waarmee een soort hulpkloket voor alle inwoners met vragen ontstaat. Steeds meer mensen vinden de samenleving te ingewikkeld en weten niet meer waar ze voor welk probleem terecht kunnen. We

vragen veel van de samenleving maar geven te weinig terug. Graag horen wij de overwegingen van het college? **V5**

Belastingen

Wij werden erg onaangenaam verrast door de mededeling dat de afvalstoffen heffingen de komende jaren flink omhoog gaan. Laat duidelijk zijn dat wij inhoudelijk achter onze afvalsystematiek staan. Maar deze verhoging zorgt voor wederom een krappere portemonnee bij onze inwoners. Dit moet wat ons betreft dus ergens gecompenseerd worden.

Laten we daar dan mee beginnen door aan te geven dat de voorgestelde OZB verhoging voor ons geen gewenste maatregel is. Onze inwoners merken nog steeds niets van de jaren van economische voorspoed waarin wij leven. De energierekening wordt steeds hoger, daar komt nu de afvalstoffenheffing bij en dan zouden we ook de OZB weer gaan verhogen? Wat een slecht verhaal voor onze inwoners. In dat kader zien wij ook graag een betere voorziening voor een gemeentelijke collectieve zorgverzekering dan nu voorgesteld wordt. Het gaat ons dan met name om het eigen risico dat voor veel mensen een probleem vormt. Wil het college dit in overweging nemen? **V6**

Algemene opmerkingen

Gaat het dan allemaal slecht in Dalfsen? Nee, integendeel. We zijn op een aantal onderwerpen echt heel goed bezig. Ik wil er twee noemen. Duurzaamheid en de woonopgave. Op beide dossiers worden mooie stappen gemaakt en daar willen wij dit college dan ook voor bedanken. Maar ook daar zijn we er natuurlijk nog niet. Er zijn mooie plannen. Maar ook zorgen. Zo baart bijvoorbeeld de lange wachtlijst bij Rosengaerde ons zorgen. Er is echt heel veel krapte op onze woningmarkt. Laten we hier blijvend onze topprioriteit (met dubbel p) van maken.

Natuurlijk gaat er nog meer heel goed en staan er ook prima voorstellen in deze begroting. Maar zoals gezegd, de tijd is te kort om hier de hele begroting te behandelen.

Tot slot

Het college schetst een beeld dat Dalfsen financieel in brand staat. De tering moet naar de nering worden gezet. Het gaat om grote bedragen. En in zo'n begroting vindt dit college het nodig om kleine maar waardevolle vrijwilligersinitiatieven zoals de EHBO in Lemelerveld te korten. Met 1700 euro. Nee, daar gaan we echt de wedstrijd mee winnen.

Belangrijk voorzieningen voor onze inwoners mogen wat het college betreft verdwijnen. Maar heeft het college ook naar het eigen vlees gekeken? Minder wethouders is wat ons betreft een serieuze optie. Misschien niet in absolute zin. Het kan immers ook met minder fte's. Als de nood echt zo hoog is als het college stelt moeten we natuurlijk alle opties openhouden..... Toch? **V7**

Dank voor uw aandacht.

Leander Broere
Jose Eilert

ALGEMENE BESCHOUWINGEN VVD

Inleiding

In juni, tijdens de behandeling van de PPN, stonden we met elkaar op het station. We dachten eerst in de TGV te stappen en dat we al onze doelen die we gezamenlijk afgesproken hebben gingen realiseren. Terwijl we daar zo stonden, bleken stations niet langer bereikbaar te zijn, moesten routes geschrapt worden en lagen er veel bladeren op de rails: de financiën van onze gemeente waren niet langer toereikend voor een sluitende begroting. We moesten de TGV afschalen naar een sneltrein. Hoe en op welke wijze was destijds niet bekend. Eerst maar op reis gaan en dan kijken waar we uitkomen.

Daar rijden we dan. We hebben het station net verlaten en de begroting 2020-2023 laat ons heel duidelijk zien welke stations er zijn, welke we aan gaan doen en welke niet. Aan ons als Raad om een keuze te maken. Doel is zoveel mogelijk stations aan te doen, maar we weten ook heel goed dat dat een brug te ver is.

Begroting

De begroting die we hebben ontvangen laat zien dat de ambtelijke organisatie veel werk gemaakt heeft om ons als Raad mee te nemen in de afwegingen die we moeten maken. Ze hebben zelf goed gekeken waar en hoe in de eigen organisatie maatregelen getroffen moeten worden, maar ook op welke beleidsterreinen wij als Raad keuzes kunnen maken. Respect en veel complimenten daarvoor. Dit maakt het voor ons beter inzichtelijk aan welke knoppen we kunnen draaien en welke consequenties dit heeft. Wat ons betreft is dit ook een opmaat naar komende begrotingen: inzicht geven aan welke knoppen we kunnen draaien, welke keuzes het College daarin heeft gemaakt als voorzet en welke andere mogelijkheden er nog zijn. [1] Ziet u mogelijkheden om begrotingen (en perspectiefnota's) in het vervolg te voorzien van deze knoppen?

Inhoudelijk is het duidelijk: als we niets doen stevenen we als gemeente Dalfsen af op grote tekorten. Er moet dus iets gebeuren, zoveel is duidelijk. In voorliggend voorstel zien we een totale bezuiniging van ruim € 1.000.000 per jaar en een OZB verhoging van jaarlijks 6% over 3 jaar.

Aan de hand van een aantal onderwerpen geven wij onze opinie over de begroting en de maatregelen die genomen moeten worden om onze financiën weer op orde te krijgen.

Sociaal domein

Het Sociaal Domein is voor de gemeente Dalfsen, net als veel andere gemeentes, een hoofdpijndossier. We lopen hier financieel op leeg, waardoor andere programma's tot stilstand komen. We krijgen compensatie vanuit het Rijk, maar dat is volstrekt onvoldoende. Landelijke cijfers laten zien dat we gewoon een probleem hebben met de Jeugdzorg en de WMO. Afgelopen week las ik dit op nu.nl.

Jeugdzorg

Het eerste half jaar van 2019 laat landelijk wederom een groei zien: 1 op de 12 jongeren krijgt Jeugdzorg. In 2015 hadden deze jongeren gemiddeld 233 dagen zorg nodig per jongere, in 2019 is dat opgelopen naar 346 dagen. In Noordoost Nederland gaat het zelfs om 13% van de jongeren. [2] Zijn deze cijfers herkenbaar voor de gemeente Dalfsen?

Instanties, maar ook de kindermobdsman, luiden de noodklok. Professionals kunnen niet de noodzakelijke zorg geven, maar doen vooral aan symptoombestrijding. Wachtlijsten lopen op en kwetsbare kinderen krijgen niet de zorg die ze nodig hebben. [3] Geldt dit ook voor de jongeren die JZ krijgen in onze gemeente?

WMO

Ook hier is landelijk sprake van een forse toename in de kosten. In Breda zijn de aanvragen de afgelopen jaren toegenomen van 671 aanvragen naar 5250. In Kampen is sprake van een toename van 20%. [4] Hoe zit dit in Dalfsen?

Beheersbaar maken Sociaal Domein

De VVD pleit al langer voor het beheersbaar maken van het Sociaal Domein. De huidige cijfers laten overduidelijk zien dat als we niets doen we op korte termijn weer te maken gaan krijgen met ingrepen in onze begroting. Dit willen we bereiken met de volgende aanpak [1]:

1. Zorgpartijen afrekenen op behaalde prestaties. Het Rijk verdeelt geld over de gemeentes. De gemeentes geven dit uit aan partijen zonder dat hier prestaties aan hangen. Door af te rekenen op behaalde prestaties, kan je de gelden die horen bij niet behaalde prestaties weer terugvorderen. Partijen waarmee samen wordt gewerkt moeten prestaties inzichtelijk maken en dienen dit in bij gemeente. Soort subsidiestructuur. Afrekenen op geleverde/behaalde prestaties.
2. De kosten in het Sociaal Domein worden gemaximeerd op het huidige kostenniveau (niveau 2019).
3. Een ambitie neerzetten. Inzetten op preventie in de Jeugdzorg, met als doel het aantal kinderen dat in aanraking komt met JZ terug te brengen van 12% naar 10% in 2023.
4. Samenwerking zoeken met andere gemeentes. Het Sociaal Domein is meestal maatwerk voor de cliënten van het Sociaal Domein en daarmee specialistisch. De kennis binnen de eigen gemeente is dan logischerwijs ontoereikend. Samenwerking met andere gemeentes zorgt voor betere ondersteuning van de cliënten en biedt ruimte voor de ambtelijke organisatie om specialismes op te bouwen. Daarnaast mag je verwachten dat schaalvoordelen te behalen zijn, bijvoorbeeld op het gebied van inkoop van de WMO.
5. Aanbestedingen beleggen bij een kleinere groep zorgaanbieders met kennis van de lokale markt. We zien nu dat de gemeente Dalfsen met ongeveer 160 instellingen zaken doet in de regio. Dat maakt het beheersbaar houden heel erg lastig. Bron: <https://www.zwolle.nl/bedrijfsvoeringsorganisatie-regionale-jeugdzorg>
6. Voor uitgaven in de WMO nagaan of deze voor rekening zijn van de gemeente of dat dit hoort bij de Wet op Langdurige Zorg

Wat de VVD betreft moeten we nu maatregelen nemen in het Sociaal Domein, anders zitten we hier volgend jaar weer.

Aanpassingen op voorgestelde ombuigingen

We zien een aantal aanpassingen op de begroting die we willen maken [2]. In de 2de termijn komen we hier op terug. Een paar punten noemen we nu:

- Consultatiebureaus nemen een belangrijke plaats in in de ketenzorg. Door deze te sluiten laten we de een-loket gedachte los. Snel schakelen tussen huisartsen en het consultatiebureau is niet meer mogelijk. Hiermee gaat een preventieve werking in de Jeugdzorg verloren (een kind meteen kunnen zien of er crisis is in een gezin).
- Hondenbelasting: de VVD staat voor het afschaffen van de hondenbelasting. We stellen voor deze stapsgewijs via de OZB af te schaffen [3].
- Minder wethouders: destijds is vanwege grote projecten en een hoog ambitieniveau besloten om met 3 wethouders te werken. Deze grote projecten zijn nu grotendeels achter de rug. Het gaat nu meer richting going concern.

Inkomsten

OZB

Een verhoging van de OZB is wat ons betreft een knop waar je slechts gebruik van maakt als het niet anders meer kan. De voorgestelde verhoging is wat ons betreft te hoog. We vragen ons af of een verhoging van deze omvang nodig is [4]. Het gaat hier om een forse verhoging, want tel op de 6% jaarlijkse verhoging ook de 2% verhoging voor de inflatiecorrectie en je komt uit op een verhoging van 26% over 3 jaar ($1,08 \cdot 1,08 \cdot 1,08$). De doorrekening van de septembercirculaire laat zien dat we daarmee over een paar jaar vele tonnen overhouden.

Kostendekkendheid leges en heffingen

- Verhogen van de baten
Wat ons betreft is het goed om een onderzoek te doen naar de mogelijkheden rond verhogen van de baten. Laten we daar vooral niet lang mee wachten.
U geeft ook aan dat het moeilijk is om de hoeveelheid aanvragen die jaarlijks worden gedaan te voorspellen. Daar gaan wij niet in mee. U heeft natuurlijk gegevens over voorgaande jaren die een prima indicatie vormen voor wat we de komende jaren kunnen verwachten. [5] Waarom zou dat niet kunnen? In het bedrijfsleven is het ook mogelijk om dergelijke indicaties af te geven, dus we zien niet in waarom dat hier niet zou kunnen.
- Verlagen van de lasten
Als ik het goed begrijp wilt u de toegewezen lasten gaan verlagen door ze niet meer toe te wijzen. [6] Dat is toch het verschuiven van kosten?

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is nu €0,85. [7] Heeft u een verhoging overwogen? Zo niet, waarom niet?

Voorzitter, ik kom tot een afronding. Onze sneltrein is op weg. We hebben een aantal suggesties gedaan welke stations we aan moeten doen. Komende donderdag geven we aan hoe het spoorboekje er wat de VVD betreft verder uit gaat zien. Hiermee vervolgen we onze reis, met als doel een financieel gezonde gemeente.

De VVD wenst het College en onszelf als Raad een goede reis. Laat ik afsluiten met een mooi citaat over begrotingsproblematiek.

De fractie van de VVD

Gerrit Jan Veldhuis

Harry Kok

Ronald Frijling

Hans Borgeld

Margreet Jansen

3 november 2019**Financiële beschouwing fractie D66
Programmabegroting 2020-2023****“Blijf investeren in de toekomst”**

Voor ons ligt een conceptbegroting en meerjarenraming 2020-2023 van het college van B en W. We kunnen zelf als raad nu nog aan de knoppen draaien van de budgetten en de inzet van onze reserves om het tekort op de begroting aan te vullen. Met de goedgekeurde programma's en middelen gaan het college en de ambtenaren daarna voor Dalfsen aan het werk.

Graag begin ik met een compliment voor het vele werk wat hieraan besteed is. Het ziet er technisch gesproken weer goed uit. Alle afdelingen hebben hun best gedaan om samen een sluitende begroting te maken. Dat is gelukt. In onze reactie op deze conceptbegroting stellen wij als D66 fractie echter een aantal andere keuzes voor.

D66 maakt deze keuzes op basis van een echt duurzaam Dalfsen, voor het blijven investeren in preventie en het blijven ondersteunen van maatschappelijke organisaties in Dalfsen. En ook een investering in het daarvoor in te zetten personeel. Juist in deze financieel lastige periode qua huishoudboekje stellen wij voor dat de raad daarin een voorbeeldrol oppakt.

Dalfsen heeft meer dan genoeg vrije reserves om de lasten niet onnodig te verhogen voor de eigen inwoners. Een te hoge reserve is een onnodig beslag op gemeenschapsgelden. Maak als raad scherpe keuzes en pot gemeenschapsgeld niet onnodig op. Dan wordt het “slappend” geld. Benut die vrije reserve beter. Een stijging naar 15 miljoen is echt niet nodig. Er is meer dan genoeg weerstandsvermogen.

Hebben we voor een sluitende meerjarenbegroting echt 3 x een 6% verhoging van de OZB inkomsten nodig? Of kan het verantwoord met minder door een betere benutting van het daarvoor bedoelde spaargeld?

Die scherpe keuzes maken het echte verschil voor onze inwoners in de plaatselijke politiek. Voor de reserves verandert er alleen maar een getal in onze boekhouding.

D66 denkt bij de ombuigingsvoorstellen aan:

- Ga niet besparen op toekomstig personeel (loon en opleidingskosten trainees) in verband met toegevoegde waarde voor de organisatie in de krappe arbeidsmarkt. <1>
- Blijf investeren in aantrekkelijk werkgeverschap. In plaats van het volledige ombuigingsvoorstel toch een bedrag van €50.000 in 2020 en €75.000 in 2021 daarvoor begroten. <2> Preventief beleid is nodig om uitstroom door natuurlijk verloop en een krappe arbeidsmarkt op te vangen. Die uitstroom kan anders de overige ambities hinderen. Voorbeeld: De Rijksoverheid krijgt het beschikbare budget nu niet besteed door het tekort aan geschikt personeel.

D66 krijgt het voor elkaar

- Is het besparen op onderzoeken van doelmatigheid wel verstandig? Lopen we dan niet het risico dat we efficiencymogelijkheden van een grotere omvang niet opmerken? Wat zijn de ervaringen op basis van de Lean aanpak? <3> Laten we dat goed bekijken voor 2021.
- Zorg dat de bijdrage aan HALT in ieder geval voldoende is voor de ambitie om de preventie inspanningen te waarborgen.
- Qua speelplaatsen is het belangrijk om de bestaande elementen goed te blijven onderhouden. Wel is het belangrijk om daarbij ook te zorgen dat kinderen met een beperking er gebruik van kunnen maken. Daarvoor dienen wij een motie in. <1>
- Bewegingsonderwijs is te belangrijk om op te bezuinigen. De preventieve werking <4> op de gezondheid van inwoners is ons argument
- De bezuiniging op de vergoeding aan het Zilveren Kruis mag niet ten koste gaan van de preventieve werking van een goede zorgverzekering <2> voor de minima. Dit gaat ten koste van een goed armoedebeleid en is voor D66 onacceptabel. <5>
- De subsidie voor de huisvestingskosten EHBO vereniging Lemelerveld moet in stand blijven. <3> Een heel actieve vereniging juist actief faciliteren. Bij allerlei evenementen staan ze voor anderen klaar. Zorg dat met dergelijke faciliteiten ook in andere kernen de EHBO een extra stimulans krijgt. <6>
- Houd de ambitie van een preventief gezondheidsbeleid vast. <7>
- Hou de consultatiebureaus in kleinere kernen (desnoods flexibeler) open. <4> Mensen met kinderen maken nu graag gebruik van die voorziening in eigen dorp. Ook dat helpt bij preventie.
- Een aantal ombuigingsvoorstellen gaan ten koste van Kulturhusen. Willen we dat? <8>
- Aangenomen dat het budget voor innovatieve projecten te ruim is stellen wij voor dat bij het onverhoopt overschrijden van het gekrompen budget er geen nee verkocht wordt maar de raad een voorstel krijgt. <9>
- Taakstelling kosten jeugdzorg. Het lijkt raadzaam om een apart reservepotje aan te houden voor het Sociaal Domein. <10> Veel onzekerheid nog of de lineair begrote ombuiging haalbaar is.
- Budget Duurzame dorpen. Dit mag niet ten koste gaan van de ambities. Idem als bij innovatieve projecten handelen bij budgettekort. Geen nee verkopen. <11>
- Kan de bijdrage voor circulair ondernemen ook belegd worden bij het ondernemershuis? <12> Dan zit het dichterbij de doelgroep.
- Op gemeentelijke monumenten moeten we samen heel zuinig zijn. En er dus niet op bezuinigen. D66 zal een amendement voorbereiden. <5>

Bij de niet ombuigenvoorstellen stelt D66 voor:

- Het onderhoud aan verhardingen op niveau C te brengen gedurende de eerste 2 jaren. <6> Als de veiligheid het toelaat en de begroting het nodig maakt ook het 3^e en 4^e jaar. <13>

Enkele onderwerpen heb ik gekozen om toe te lichten. Voor de volledige begroting is een uur nog te weinig.

Graag doe ik hierbij een oproep aan de raad om niet alleen over de jeugdzorg te praten in termen van tekorten en doemscenario's. Maar ook onze transformatie opgaven helder voor ogen te houden. Laten we blijven sturen op een steeds integralere en mensgerichtere zorg. En blijven inzetten op preventie en maatwerk waar nodig. De kwaliteit van jeugdhulp en WMO zijn nog steeds goed. Dit of een volgend kabinet gaat structureel bijpassen aan gemeenten. Daar ben ik van overtuigd.

Een financieel aspect om te benadrukken en te onthouden. Beperk de verhoging OZB inkomsten tot het hoogst noodzakelijke om aan de eisen van de toezichthouder te voldoen. De begroting geeft in de toelichting wel zicht op verwachte inkomsten. Die staan echter nog niet altijd in de inkomsten op de begroting zelf. Zie pagina 10 van de financiële scan Gemeente Dalfsen 3^e alinea van onderen. ***Het is goed om hier voor een goede duiding van de jaarresultaten notie van te nemen. In de periode 2014 tot en met 2017 ging het om een voordeel van per saldo 6,2 miljoen.***

Dalfsen heeft een goede toekomst zelf in handen.

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Namens D66Dalfsen
Ben Schrijver